

Dôvodová správa

K prerokovaniu pripomienok iniciatívy občanov k Návrhu na uzavretie Komplexnej hospodárskej a obchodnej dohody (CETA)

Predsedovi Košického samosprávneho kraja bola doručená výzva na prerokovanie pripomienok iniciatívy občanov k návrhu na uzavretie Komplexnej hospodárskej a obchodnej dohody (CETA) medzi Kanadou na jednej strane a Európskou úniou a jej členskými štátmi na strane druhej Zastupiteľstvom Košického samosprávneho kraja.

Z doručenej žiadosti prikladáme základné ciele a východiská iniciatívy občanov, ktoré vyjadrili vo svojej výzve.

Prezentovaným cieľom iniciatívy občanov je zamedzenie eventuálnej možnosti:

- dobývania rádioaktívnych nerastov, okrem prípadu, ak obyvatelia každej dotknutej obce v miestnom referende vyslovia s dobývaním rádioaktívnych nerastov súhlas
- používania technológie kyanidového lúhovania pri úprave alebo zušľachtovaní nerastov

na základe ratifikácie súčasného znenia návrhu Komplexnej hospodárskej a obchodnej dohody (CETA), ktorá je podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky medzinárodnou zmluvou s právom prednosti pred právnymi predpismi SR.

Hoci zákaz dobývania rádioaktívnych nerastov, okrem prípadu, ak obyvatelia každej dotknutej obce v miestnom referende vyslovia s dobývaním rádioaktívnych nerastov súhlas a zákaz používania technológie kyanidového lúhovania pri úprave alebo zušľachtovaní nerastov sú od r. 2014 súčasťou platnej slovenskej legislatívy (viď napr. § 24a zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov resp. § 30 ods. 4 posledná veta zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov a ďalšie súvisiace ustanovenia týchto zákonov), táto zásadná legislatíva nebola premietnutá do príslušných výhrad Slovenskej republiky v rámci Komplexnej hospodárskej a obchodnej dohody (CETA). Naopak, na str. L11/842 dohody CETA, v prílohe, ktorá upravuje „Výhrady uplatňované v Slovenskej republike“ v odvetví "Ťažba a dobývanie" sa uvádza ako zákon, ktorým je potrebné sa riadiť - zákon č. 313/1999 Z. z. o geologických prácach (Act 313/1999 on Geological Activity), ktorý bol v čase prípravy týchto výhrad už 9 až 10 rokov neplatný a uvedené zákazy neobsahuje!

Vzhľadom na skutočnosť, že výhrady Slovenskej republiky v rámci dohody CETA poukazy na tieto platné zákony neobsahujú, môžu potenciálni kanadskí investori dospieť k mylnému záveru, že vyššie spomínané zásadné ustanovenia platného geologického a banského zákona pri aplikácii medzinárodnej zmluvy CETA, ktorá má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, neplatia, čím môže dôjsť ku odmietaniu plnenia povinností vyplývajúcich z týchto platných zákonných ustanovení. Na základe toho – z viny spracovateľov podkladov k tejto dohode z dotknutých slovenských ministerstiev - môže dôjsť aj ku vážnym súdnym sporom o konkrétnych postupoch kanadských investorov v oblasti prieskumu a dobývania nerastných surovín.

Vyššie uvedené skutočnosti sú o to závažnejšie, že o ťažbu ložísk rádioaktívnych nerastov nachádzajúcich sa na území Košického samosprávneho kraja (Jahodná-Kurišková, Novoveská Huta) sa dlhodobo usilujú práve kanadské firmy resp. firmy s kanadskou majetkovou účasťou.

Na rozdiel od Slovenskej republiky, iné členské štáty Európskej únie si vo svojich výhradách v dohode CETA podobné ustanovenia uviedli – napr. Bulharsko na str. L11/742 dohody CETA uvádza „Na základe rozhodnutia rady ministrov č. 163 z 20. augusta 1992 je ťažba uránovej rudy zakázaná.“, Fínsko na str. L11/772 uvádza „Na prieskum a využívanie zdrojov nerastných surovín je potrebná licencia, ktorú v súvislosti s ťažbou jadrového materiálu udeľuje vláda. ... Môže sa uplatniť preverenie existencie hospodárskych potrieb.“, Taliansko na str. L11/809 uvádza „Na vykonávanie činností spracovávaní a využívania nerastných surovín je potrebné povolenie regionálneho orgánu („concessione (concesia)“, čl. 14).“

Komplexná hospodárska a obchodná dohoda (CETA) je v súčasnosti (po schválení v Európskom parlamente) vo fáze predbežného uplatňovania, avšak časti týkajúce sa ochrany investícií zmluvných strán sa nevykonávajú až do momentu, kým neprebehne ratifikácia dohody všetkými členskými štátmi Európskej únie (v prípade Slovenska je vyžadovaná ratifikácia v Národnej rade Slovenskej republiky a podpis prezidentom Slovenskej republiky), pričom ratifikácia na národnej úrovni doposiaľ neprebehla ani v polovici členských štátov EÚ.

Zmeny textu Komplexnej hospodárskej a obchodnej dohody (CETA) medzi Kanadou na jednej strane a Európskou úniou a jej členskými štátmi na strane druhej sú možné v súlade článkom 30.2 ods. 1 dohody CETA v znení „Zmluvné strany sa môžu písomne dohodnúť na zmenách tejto dohody. Zmena nadobudne platnosť po tom, ako si zmluvné strany vymenia písomné oznámenia potvrdzujúce, že splnili svoje príslušné platné vnútorné požiadavky a postupy potrebné na nadobudnutie platnosti predmetnej zmeny, resp. v deň, na ktorom sa zmluvné strany dohodnú.“

Národná rada Slovenskej republiky sa bude návrhom na uzavretie dohody CETA zaoberať pravdepodobne na svojej nasledujúcej schôdzi.

Úplný legislatívny materiál „Návrh na uzavretie Komplexnej hospodárskej a obchodnej dohody (CETA) medzi Kanadou na jednej strane a Európskou úniou a jej členskými štátmi na strane druhej“ je k dispozícii v systéme Slov-Lex na adrese:
<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2017/814>

Košice 22. 02. 2018